

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben bárhol hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnepek utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 Szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 27.

Dános.

— Az esküdtek verdiktje. —

A budapesti esküdtek valamennyi dánosi cigányra egy értelemmel mondották ki a bűnöst. Gyilkosságtól kezdve az aljas bűnök majdnem minden fokozata benne volt az esküdtekhez intézett kérdésekben s a felelet megpecsételte a gonosztevők sorsát.

Az esküdtek, a polgárok szava, becsülettel és lelkiismerettel megerősítve. Isten és emberek előtt mondotta gyilkosoknak a dánosi rémtett elkövetőit; a gyilkosságra pedig a törvény halált szab. Hat emberre vár az a sors, hogy a törvényszék az esküdtek igazmondása alapján halálos ítélettel sújtja őket.

Magyarország, amikor a humanizmus jelszava alatt a halálbüntetést már-már eltörölni volt kész a magyar jog is, a mikor nem egy külföldi állam meg is szüntette a halálbüntetést, a dánosi, perben hozott verdikt megdöbbeneti és gondolkodóba ejti az embert.

Hat emberre készül lesújtani a halálos ítélet — mintha a régi zsványvilág támadna fel statáriumával, tömeges ki-

végzésével. Hasonló esetet hiába keressünk emiékzetünkben. Régi, elfakult írások emlékeznek ilyen tömeges akasztásról, ócska papirosok, a melyeket soha vissza nem térő sötét idők szemfedőjének hittünk.

Pedig nem az idők sötétek, hanem az emberek lelki világa. Az emberi lélek pedig egyforma volt mindig: fogékony a nemesre, a jóra, de hajlandó a romlásra is. A multakban feljegyzett szörnyű bűnök fölfakadnak a jelenben is s a mint kérlelhetlen megtorlást kívántak a multban, ugyan ennek a kérlelhetlen megtorlásnak kell a jelenben is helyreállítania az igazság, a jog megzavart rendjét.

Tessék a dánosi per letárgyalása után a halálbüntetés eltörlése mellett propagandát csinálni!

Irtózáttal gondolunk arra, hogy az állam alkalmazottai közt ott a hóhér, hogy az állam funkciói közt ott van a halálos ítélet végrehajtása is, — de a mig Husz Ábrahámok és Balog Tuták vannak, addig az állam kénytelen a tiszt polgárokat az ilyen gonosztevők kiirtása árán is megvédelmezni.

Minden nemes gondolkodásu ember célja, hogy a halálbüntetést a multak letűny emlékei közé sorolhassuk minél előbb. Ez azonban nem megy egy toll-

vonással. A halálbüntetés eltörlésének nem a szürke elméletből kell kiindulnia. Elmélet, tudós érvelés, tetszetős okoskodás mind halomra dőlnek egyetlen egy, a dánosihoz csak távolról hasonló eset következtében. A mélységekből fakadnak fel az égbe kiáltó bűnök, melyek a halálbüntetést provokálják. Oda, a mélységekbe kell lehatolni, de nem rideg paragrafussal, hanem a vallásérkölc egyszerű »ne ölj!« parancsával, amely mögött ott van az örök szeretet. Ez fogja megszüntetni valamikor a gyilkosságot, ennek nyomán fog önként megszűnni a halálbüntetés is, másképp soha.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 27.

Elnök: Návay Lajos.

A mai ülés tíz órakor kezdődik.

Elnök jelenti, hogy Szemerecsényi György a husipari sztrájk ügyében interpellációt jelentett be.

Grót Thoroczkai Viktor a pénzügyi bizottság jelentését az appropriációról ismeteti.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Vörösmarty Mihály levelezéséből.

Nemrégiben hét olyan levél került nyilvánosságra, amelyek az 1825 és 1852 évek közti időben, részint Vörösmartyhoz intéztettek, részint ötle származtak. A levélírók Vörösmarty kivül, Deák Ferencz, Wesselényi Miklós, Kölcsey Ferencz és Garay János. E leveleket Kónyi Manó, aki újabbkori történetünk és közéletünk annyi érdekes és becses erekljét őrizte meg az elfeledéstől, adta át a nyilvánosságnak.

E levelek Magyarország legdicsebb korszakát, a modern Magyarország megalakulásának korát állítják elénk, e korszak lángelméjű férfait látjuk fejlődésünkben, nehéz, küzdelmes munkájukban és meghitt baráti érintkezésünkben. Vörösmarty, Deák, Wesselényi Miklós, Kölcsey nagy alakjai vonulnak el szemünk előtt. Mindegyiktől hallunk jellemző mondásokat vagy érdekes adatot. A középpontban Vörösmarty, a költő, a hü barát, a családapa áll.

Mindjárt az első levélben a huszonkét éves Deák Ferenczét látjuk, amint tanácsot kér Antal fivére egy munkájának kiadására s ragaszkodását fejezi ki barátjának, a huszonöt éves Vörösmartynak, ki épp akkor adta ki,

mint kezdő, első nagy művét, a Zalán futását, amelylyel a magyar irodalom fénykora megkezdődött. Deák Ferencz ismerte már a mű egy részét. Mily érdekes Magyarország jövőjére szimbolikus jelenet volt az, midőn néhány héttel a levél írása előtt, egy szűk szobában, a Kis Hid utcában, két, lelkesedéstől égő fiatal ember egymással szemben ült, és az egyik, aki majdan a szózatot fogja megírni, felolvassa a Zalán futása egyik énekét annak, ki majd a Feliratokkal mutatja, hogy jön a jobb kor, mely után buzgó imádság epedez százezrek ajakán.

Deák ez ifjúkori levele folyékonyan van írva, de stilusa még nem mutatja azt a klasszikus, határozott modort, melyet nagy felirata beszédeiben bámulunk. Vörösmarty leveleiben röviden, de igen erős, jellemző módon stilizál.

A második levél a nagy melankholiájából felrészelt, a szónoki dicsőség sugaraitól megárazott Kölcseyt mutatja be, amint rövid idővel halála előtt kénytelen belenyugodni, hogy beszédei a politikai cenzúra miatt nem kerülnek sajtó alá.

A levelek között legérdekesebb kettő: Az melyet Vörösmarty Zsibóról, hol Wesselényi Miklós vendége volt, fiatal feleségének írt, és az, melyet Wesselényi Miklós az örökváltságról Vörösmartynak küld. Mily gyönyörű az az egyszerű három-négy sor, melyben Vörösmarty

azt a megható jelenetet írja le, midőn barátjához, a vak Wesselényihez belép. E levél egész terjedelmében így szól:

Édes Lórikám!

Egy heti utazás után végre eljutottunk Zsibóra, igen kegyetlen utban, de minden baj nélkül. Tegnap délelben érkezett meg. Nem irhatom le, mily fájdalmas öröm volt Wesselényivel találkozásunk. Midőn szavainkról megismert, sokáig némán állt és könnyei hullottak. A könnyü tovább él mint a szem világa. Lassanként beszéd kerekedett s nem sokára igen derülten érezte magát közöttünk. Előtünk már megérkeztek Kovács Szatmárból és Báró Kemény Zsigmond, a regényíró; velünk pedig jött Beöthy Ödön, ki holnap már hazafelé indul. A jövő héten Kolozsvárnak indulunk, s onnan haza felé, hogy 20-án honn lehessünk.

Zsibó gyönyörű helyen fekszik, a kastély hol szállva vagyunk, emeletes, jó magas dombon, a Szamos rétei felett, mely a kaaryargó Szamosmal a azon tul változatos alaku hegyekkel félkörűleg zárva van: de erről szóval többet.

Utközben láttuk Miskolcon Palóczyt, látam Debrecent, a roppant falut, hol, mikor kimentünk, éppen az akasztófánál a baktartó vas eltört, mi miatt még fél napot kellett időz-

Van szerencsém a n. é. uri közönség szives tudomására hozni, hogy a

a legdivatosabb angol szöveteim megérkeztek, melyből a legelegánsabb ruhákat kedvező feltételek mellett készítek.

tavaszi idényre

A. n. é. közönség szives támogatásáért esedezve vagyok kiváló tisztelettel

KISS ISTVÁN, angol uri szabé

Színház utca 4. (Adorján-palota.)

A javaslatra a szombati ülésen térnek rá. Következnek a mentelmi ügyek, melyek után Sándor Fált, Szilassy Zoltánt és Várady Imrét párbajvétségért kiadták.

A Perczel—Csávossy perre kerül a sor.

Csismasia Endre előadó ismerteti a per állását. Csávossy Béla volt háznagy egy nyilatkozatában kijelentette, hogy ő a hiányzó pénzt Perczel elnök utasítására adta ki. Mivel azonban Csávossy egyoldalú előadása alapján az ügy nem tisztázódott, továbbá nem látszik indokoltnak még az elnök utasítására tett kiadás sem (orvosi eljárás a darabant legénység, patikaszeresek, visemrepertum kiállítás díj a megvert darabontoknak) ennél fogva a bizottság úgy határozott, hogy a pört folytatni fogja. Ehhez a Ház is hozzá járult.

Elnök öt perc szünetet ad.

Szünet után.

Csismasia Endre ismerteti az igazságügyi bizottság jelentését a büntetőtörvénykönyv és a bünvádi perrentartás módosításáról szóló törvényjavaslatot. Hangoztatja, hogy a törvényjavaslat igyekezett magáévá tenni a modern koriminologia elveit. Hosszasan ismerteti a javaslatot és rámutat a javaslat arra, hogy mily nagy jelentősége van a szociális érdekek szempontjából.

Andrássy az általános választói jogról.

Délután fél 2 órakor az interpellációkra került a sor. Andrássy Gyula belügyminiszteri választott Mezőfi Vilmosnak az általános választói jog törvényjavaslat tárgyában hozzá intézett interpellációjára.

A belügyminiszter kijelenti, hogy a javaslatot még a nyári szünet előtt be akarta nyújtani, azonban a változott politikai viszonyok miatt ezt nem teheti meg, mert a nyári szünetet a kormányval ellenséges pártok arra

használnák fel, hogy a legmesszebb menő igazságokat kövessék el. Ennek pedig nem akarja kitenni a nemzetet. Az őszi ülések első hónapjában föltétlen befogja terjeszteni a javaslatot. A javaslat tartalmáról most nem nyilatkozhatik, mert azt időszertülnének tartja. Kéri a választ tudomásul vételét.

Mezőfi Vilmos nem veszi tudomásul a miniszter választát, mert már többször megígérte a miniszter és még sem teljesítette.

Andrássy tiltakozik az ellen, hogy Mezőfi az ő szavaiban kételkedjék. Eddig még nem tett sohse pozitív ígértet, csupán szándékaról tett említést.

Most azonban ha nem tenne eleget ennek, nem maradhatna meg miniszteri helyén.

A Ház a választ tudomásul veszi.

A Luiza-utcai merénylet.

Szmrecsányi György interpellálja ezután a belügyminisztert a Luiza-utcai merénylet tárgyában. Kérde, hogy hajlandó-e a szociálisták hatalmának tultengése ellen s a szakszervezetek terrorizmusával szemben megtorló intézkedéseket hozni.

Andrássy ismeri ez irányban a kötelességeit. A legkérelhetetlenebb szigorral fog eljárni azokkal, akik a köz, vagyon és személybiztonságot veszélyeztették. A Luiza-utcai eset részletei még nincsenek felderítve. A vizsgálat eredménye után a legszigorubban fog eljárni.

A Ház a választ tudomásul veszi.

Az ülés 2 órakor véget ért.

Tüdőszanatórium és utcaseprés.

A szegényorsu tüdővészeken segíteni, azokat ingyenes gyógyításban részesíteni, egyik legszebb feladat. Ennek keresztül vitelében fáradozik most dr. Gerő Sándor, s az ő ügybuz-

galmának, a megyés püspök, a káptalan és magánosok áldozatkészségének köszönhetjük, hogy a váradi szőlőhegyek között nemsokára felépül az első, bár kissé szűkebb szanatórium.

Lesz hát egy menedékhely, ahol a szegény tüdőbetegek pormentes, tiszta levegőhöz juthatnak; de hogyan védekezzenek a por ellen azok a városhoz kötött emberek, akik ugyan még nem tüdőbetegek, de a városi poros levegőtől okvetlenül azzá lesznek, ha a város tovább is a mostani módon fogja az utcákat sepretni.

Tessék csak megfigyelni, hogy végezik ezt a munkát a váradi utcákon!

A vasutól a Körözsig a seprés állandó munka; végezik reggel 6 órától kezdve estig, ha az eső nem esik, tehát csak száraz időben — locsolás nélkül. — A többi nagyobb forgalmu utcákon a seprés naponként kétszer; mellék utcákon 2—3 hetenkint; a külső részekben pedig 5—6 hetenkint végeztetik, de mindenütt csak száraz időben és locsolás nélkül.

Az ekként végzett seprésnek természetes következménye azután az az óriási porfelhő, miből a hegyekről nézve a városnak csak a tornyai látszanak ki, csak a tornyok élvezhetik a tiszta pormentes levegőt, s minden élőlény, mely náluk alacsonyabb ponton mozog abban a piszkos porral telített levegőben fulladozik, melyet a városi bölcs intézkedés az utca seprőkkel felkavartat!

Tudva, hogy más városokban az utcákat éjtélutáni 2 órakor kezdik sepretni és azt 5 órán tul nem folytatják; vagy ha tovább is seperniök kell, akkor az utcát előbb fellocsolják; kérjük a városi tanácsot, hogy nálunk miért nem sepertetik az utcákat szintén a bajnali órákban? Ajánljuk az ügyet a városi orvosi hivatal szives figyelmébe!

Sz. S.

nünk. De a mit előbb kell vala irnom, láttam Tokajnak szép, de szerencsétlen táját, hol több mérföldeket viz borít. Innen mentünk Szabolcsba Bónishoz és Zoltánhoz, s így Debrecebe. Innen Beöthy Ödönhöz Uj Marióra s így végre Zsibóra.

Mind az uton, mint most egészséges vagyok. Hogy vagytok ti, kedvesem? Hogy vannak szegény kis gyermekeim? Vigyázz rájuk, és magadra, kedves.

Most már bocsáss meg, le kell feküdnöm, hogy Beöthyt, ki levelemet, holnap korán indulván, a postaállomásig viendi, ne várakoztassam. Csókolom anyád kezeit és téged, édes kis csókám. Nemsokára nálatok leszek. Isten veled!

Szerető férjed
Vörösmarty Mihály.

Hatalmas erőre és indulatra mutat az a levél, melyet Wesselényi másfél évvel a forradalom előtt irt. Olvasásakor eszünkbe jut Vörösmarty költeménye, melyben a jobbság felszabadításáért küzdő, de félreismert és üldözött Veselényit magyar Prometheusként üdvözi.

Nem szabad azonban elfelejtenünk e levél mellett, hogy Wesselényi Miklós óriás szervezetét — mint az Arany János Toldiját — nagy indulatrohamok szokták megrázni és azért is nem fogjuk úgy olvasni, mint valami történeti okiratot, melynek minden ítéletét

egészen el lehet fogadni. Nemes, de végletes elkeseredése paroxizmisának fogjuk például betudni, ha az erdélyi viszonyokról így nyilatkozik:

»Leglelketrázóbb s elhaltba is életet fuválni képes verseid sem tudnák e szikkadt és fonnyadt szívű, kocsonyásodott vérű és bükkfajfű arisztokráciánkat, kik főként Erdélyben nemünk gyalázatára csordaként léteznek, megteríteni.«

E levélben Wesselényi továbbá azt írja:

»Olvasd meg az Erdélyi megyék most adott utasításait, aztán beszélj velük örök váltságról. Vannak ugyan az örök váltság kevés számból álló igaz pártolói kívül mások is, kik azt óhajtanak állítani. De ezeknek egy része, jól tudván, hogy az örökváltság nálunk és most kivihetetlen, az eddigi parasztnyuzások védelmére akarják azt az urbér ellen villámhárítólul használni, a többiek pedig azt akarják, hogy miután a parasztnál oly kevés földet hagytak, a miből nem, vagy alig élhet meg abból még egy darabot váltság fejében adjon. Még a legjobb megyék utasításai is olyanok, melyektől borzadni kell.

Kedélyes s a Vörösmarty s Deák Ferencz közötti meleg barátságot jellemző hangjánál fogva kiválóan érdekes Deák Ferencznek Vörösmarty Mihályhoz intézett következő levele:

Kehidán, Junius 9-én 1844.

Kedves komám!

Kedvesen leptél meg szives soraid által, melyekben tudósítasz, hogy a legszivesebb barátságunk ismét egy új kötetével kötöttél magadhoz és most már mint családtag, családodhoz. A keresztény anyaszentegyház tanítása szerint a keresztanya keresztfiának nevében ellene mond az ördögnek s az ördög hatalmának, s ezen ellenmondást szívemben én is megtevém kis fiad helyett, kit úgy hiszem, (mert erről nem irsz) Ferkónak is binak, nem én miattam, hanem dicsőült Kőlcseynek emlékeért. Ellene mondtam tehát kis Ferid nevében az ördögnek, s tudom ha apjának csak egy csepp vére szorult is ereibe, ellenmondásom teljes sikerü leend, mert a becsületes embert az ördög bosszanthatja ugyan, de rajta hatalma nincsen. Nődnek, kedves komám, szonynak, mondj nevemmel sima, igen szives tiszteletet s a kis fiut csókold meg helyettem, s ezen csók legyen záloga annak, hogy mindazon szives és forró érzelmeket, mik ifjúságomtól óta édes atyja iránt élnek keblembem, s nékem oly igen kedvesek és koldogitók, általviszem ő reá is, a kis fiura teljes mértékben.

Isten áldjon kedves komám, mondj barátainknak tőle tiszteletet és szeresd.

hű barátodat

Deákot.

Nádor és Groszfeld cipőgyárát

Bejárat Torna-utca 5. Nagypiac-tér (Wégner-házba) helyezte át. Helybeli és vidéki telefon 63. 214

A vízvezeték kibővítése.

Vizhiány nincs — de lesz.

— A szakbizottság ülése. —

A közönség méltó felháborodása végre felráta a város ügyeit intézőket is, hogy a vízvezeték kérdésében összehívják az erre rendelt szakbizottságot.

A vízmű kibővítésének ügye már évekket ezelőtt elő volt annyira készítve, hogy már 1906. március havában készen voltak a tervek s ezelőtt 14 hónappal, 1907. március havában azokat a közgyűlés is elfogadta. Azóta annyira haladt az ügy, hogy ma még mindig a kisajátítást megelőző egyezkedésnél tart a tanács.

Van-e pedig ennél égetőbb kérdése már évek óta a városnak.

Dr Berkovits Ferenc biz. tag tegnap, a vízvezetési bizottság ülésén kellőleg méltatta a városi tanácsnak ebben a kérdésben követett eljárását s a tanács tagjait kivéve a város egész közönsége az utolsó betűig osztja dr Berkovits erős, de igaz kritikáját.

Hiába igyekezett Lukács tanácsnok védni a tanács eljárását, ebben a kérdésben, a mulasztást semmiféle ékesszólással és aktákkal nem lehet szépíteni.

Forma szerint helyesen járt el a tanács. Ugy kezelte ezt a fontos kérdést is, mintha pl. a körös partfal építéséről lett volna szó. Amikor az összes hivatalos retortákon keresztül megy a kérdés, majd csak elérkezik a megvalósításhoz s ha a kamatláb is leszál s olcsóbb lesz a pénz, sor kerül a kiépítésre. Addig pedig áll a partfal.

Azonban ezt a fontos, égető kérdést talán mégis másként kellett volna kezelni a város házában.

Különösen a terület kisajátítását állítja most oda bűnbakul a tanácsos. Pedig ezt a kérdést is régen meglehetett volna oldani. Mert hogyha kellő formában előterjesztik a kérdés sürgősségét a miniszternél s feltárják a város helyzetét lehetetlen, hogy már egy évvel ezelett ott ne lettünk volna, ahol most vagyunk. Hivatkozhatnánk olyan, kevésbé fontos dolgokra, amiket napok alatt el tudtak intéztetni a miniszternél. De ha eddig nem látta, most láthatja a tanács, hogy ez a kérdés is megérdemelt volna annyi utánjárást, mint azok a kevésbé fontos ügyek.

Az, hogy éppen most nincs veszély, silány vigasztalás, mert a nyár folyamán biztosan bekövetkezik a veszedelem. Persze akkor mindenki mossa a kezét s a felelősséget nem vállalja magára.

Mig a kibővítés elkészül, nagyobb háborúk is lesznek, mint a tegnapi előcsatározás.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Lukács Odön tanácsnok elnöklete alatt részt vettek az ülésen dr Hoványi Géza, Mezey Mihály, dr Károly Irén, dr Berkovits Ferenc, id. Guttman József, Tátray Sándor, Gerő Armin, Kőszeghy József, dr Adorján Emil, dr Berkovics Miklós, ifj. Moskovics Mór és Altnóder Endre.

Lukács Odön az ülés megnyitása után rámutatott, hogy a csőhálózat folytán a vízhiány fenyegeti a város közönségét, a galeriák eliszaposodtak, ami a kutak vízbőségét befolyásolja. A vízmű kibővítésének kérdése még nem nyert megoldást: s ahhoz csak a nyár végén foghatunk. Most azonban rendkívüli intézkedésekre van szükség. Eddig már intézkedtek, hogy a csöveket részben elzárták s a közön-

seget felhívták a vízzel való takarékoskodásra.

Ezután felolvasták a főmérnök előterjesztését, amely szerint a vízmű kibővítése elodázhatatlan. Félt, hogy a nyáron nappal is el kell bizonyos időre zárni teljesen a vízvezetési hálózatot. Ez évben január és februárban már le kellett nappal is zárni a vízvezeték. Az udvarok és kertek locsolásától tartózkodni kell, mert a felelősséget nem vállalja el a bekövetkező vízhiányért. Felhatalmazást kér, hogy a vízvezeték a szükséghez képest egészben vagy részben lezárhassa.

Lukács Odön tanácsnok, elnök a szabályrendelettel nem tér el. Javasolja: 1. ha szükséges lesz, a vízvezeték részben lezárhassa a hatóság; 2. rendkívüli szükség esetén bizonyos időre teljesen elzárható legyen, de ezt előre hirdessék meg.

Azt azonban nem fogadhatja el, hogy az udvarok és kertek locsolása betiltassék, mert a szabályzat ellen volna ez. Ha kellő mennyiségű víz nem áll rendelkezésre, szólítsák fel a háztulajdonosokat, hogy régi kútikat tisztítsák ki, vagy néhány új kutat készíttessen a város.

Dr Berkovits Ferenc megdöbbenéssel és fájó szívvel látja az előterjesztésekből, hogy országos hírű vízvezetékünk 13 évi tennálása után csődöt mondott. A városi tanács nem kezelte ezt az ügyet olyan buzgalommal és odaadással, amint kellett volna s a vízvezeték kibővítésének ügyét motorok kérdésével s más-ként is halogatták. Ma ott vagyunk, hogy 25 napi lezárásról, kutak ásásáról kell beszélnünk. Felelős a tanács, hogy a polgárság nem kap elég vizet, mert a hatóság évről-évre hanyagolta a kibővítés kérdését, holott egy év alatt ellehetett volna azt intézni. Hogy a kibővítés már meg nem történt, ezért a tanácsot sohasem lehet fehérre mosni. A legrövidebb idő alatt keresztül kell vinni a kibővítést s ez irányban minden közgyűlésen tel fog szólni. Az nem igaz, hogy a közönség pocskéolja a vizet; a város pocskékol rengeteg sok vizet az utcák locsolására s a katonaság részére ingyen adja a város a rengeteg vizet. Az órák felállításától nem fél, mert akkor be lesz bizonyítva, hogy nem a közönség pocskéolja a vizet. — A Körözs vize kitűnő. Vegyelemzés bizonyította be, hogy még a városháza mellett a nyílt Körözsből merített víz is jó, pedig már itt szennyezve van. Indítványozza, hogy a vízmű mellett nyíltan vezessék be a Körözs vizét a vízvezetési kutakba. Másutt van erre példa.

Kőszeghy József főmérnök magyarázza előterjesztését s egy megjegyzésre azon kijelentést tette, hogy a lapok közleményei nem mindig igazak. Arról szó sincs, hogy napokon át ne kapjon a város vizet. Tavaly is sokszor el volt zárva éjjel a vízvezeték. Mivel most nagyobb a fogyasztás, előfordulhat, hogy délután is le kell zárni a vezeték. Ha az altalajviz alacsony lesz s a fogyasztás növekszik, akkor kell ily rendkívüli intézkedést tenni. Azért figyelmeztette a tanácsot erre az eshetőségre, hogy meglepetés ne legyen. A motor dolga nem hátráltatta a vízmű kibővítését.

Dr Hoványi Géza: A város se ragaszkodjék ahhoz, hogy alacsony százalékra kap pénzt.

Kőszeghy József a késedelmet a hivatalos retortáknak tulajdonítja. Azt határozottan állítja, megfigyelés alapján, hogy a közönség nagyban pocskéolja a vizet. Ezt azzal is igyekszik bizonyítani, hogy kora reggel és este van legnagyobb fogyasztás. A nyílt Körözs viznek a csőhálózatba vezetése ellen tiltakozik, mert az inficiálható a vízvezeték csőhálózatát. Az elmekórház azért nem kap elegendő vizet, mert szűk a csővezeték. Az elektromos kutakat fel kell állítani, locsolásra szolgáló viznek. A teljes lezárásból nagy veszedelem nem lehet, mert legfeljebb 1—2 órára terjed naponként. Szük-

séges a pocskéolás megállítására s a locsolás eltiltására.

Tátray Sándor hivatkozik az utóbbi tűzre, mikor csak sok idő múlva kaptak a tűzoltók vizet. Indítványozza, hogy a vízvezeték gallériáját hosszabbítsák meg.

Dr Berkovits Ferenc a kertek locsolására vonatkozólag azon megszorítást indítványozza, hogy tiltsák el a csőből való locsolást s azt csak kéziből engedjék meg. Ezáltal elejét veszik a vizpocskéolásnak.

Dr Hoványi Géza azoknak az elektromos kutaknak a sürgős kiépítését kívánja, amiknek kiépítését már két évvel ezelőtt elhatározta a közgyűlés, de ma sem hajtották végre ezen határozatot.

Dr Adorján Emil a kertek locsolásának eltiltását helyesli, de a vízvezeték teljes elzárását ellenzi, mert tűz esetén mérhetlen szerencsétlenség jöhet belőle. De ha mégis elzárják, gondoskodjanak vízzel telt hordókról.

Lukács Odön védi a tanács eljárását s kimutatja, hogy a rendes mederben akadálytalanul ment a kibővítés kérdése előre. 1906. márciusában már kész volt a terv, melyet 1907. év márciusában a közgyűlés is elfogadott. Azóta a vízhasználati és területkisajátítási eljárás a rendes formák között ment. Most van a területtulajdonosokkal az egyezkedési eljárás folyamatban. Ha pénzünk lett volna sem lehetett volna még elkészíteni a kibővítést. De két hónap múlva hozzákezdhetnek a munkákhöz.

Dr Berkovits Ferenc: Vederem!

Lukács Odön: Most azt kell megállapítani, milyen intézkedések szükségesek rendkívüli esetekben. A kaszárnyákban nem pocskéolják a vizet, mert fizetnek érte, a hadapródiskola részére pedig köteles a város vizet adni.

Gerő Armin főkapitány a tűzoltás szempontjából nagyon veszélyesnek tartja az éjjeli vizelzést; inkább nappal zárják el.

Mezey Mihály tapasztalatból tudja, hogy tűzeseten nem kell a vízre várni. Csak nincs elég nyomása. O is jobbnak tartaná a nappali vizelzést, de a vízvezeték technikája követeli az éjjeli elzárást. O három villamos kut kiépítését sürgősen kívánja, de azon kutakat úgy kellene konstruálni, hogy külön csapokon a közönség is vehetne belőlük vizet.

Dr Berkovits Ferenc indítványát oda módosítja, hogy a nyílt Körözs vizének bevezetését a vízvezetékbe, tegye tanulmányozás tárgyává a főmérnök, szakértők véleménye alapján.

Kőszeghy József felvilágosítással szolgál, hogy csak az éjjeli elzárás mellett lehet vizet gyűjteni a magas tartályba.

Ezután a bizottság elfogadta, hogy a szükséghez képest a csővezeték részben lezárhassák; végső szükségben nappal is bizonyos ideig teljesen elzárható a vízvezeték, de ezt előre közhírré kell tenni.

Az utcák locsolatását csak a körösből szabad eszközölni. A villamos kutakat e célra sürgősen építsék ki.

A kertek és udvarok locsolása en idő szerint szabad, mert még nem következett be a vízhiány, ami a főkapitány szigorú rendeletét indokoltá tenné. Mikor erre szükség lesz, hirdetményben közlik a locsolás eltiltását.

Az ülés végén Mezey Mihály rámutatott, hogy az utóbbi időben csak ha baj van, hívják össze a vízvezetési bizottságot, holott szükséges volna, miszerint az összes intézkedésekről értesüljenek. Ilyen célból is alakították meg a bizottságot. Indítványozta, hogy a bizottság minden hónapban tartson ülést s ott a történetekről felvilágosítást nyerjenek.

Az indítványt egyhangulag elfogadták s ezzel véget ért az ülés.

A dánosi rablógyilkosok.

— A verdikt. —

A dánosi bűnpörben ítélező esküdtek kihírdették a verdiktet. Tegnapi délelőtt tizenegy órakor kezdték meg a tanácskozást a megyeháza közgyűlési termében s attól a pillanattól fogva nem érintkeztek senkivel. Ott terített-

tek nekik vacsorát és ott töltötték az egész éjszakát.

Az esküdtek igazmondása.

Rónay Kamill elnök fél tizkor nyitotta meg a tárgyalást. Az esküdtek elfoglalták a helyüket, csupán a vádlottak hiányoztak, akiknek a perrendtartás értelmében később hozzák tudomásukra a verdiktet. Az elnök a tárgyalás megnyitása után nyomban felszólította az esküdteket, hogy választott főnökük által hirdessék ki határozatukat. Az esküdteket felállanak és főnökük dr Vattay olvassa a kérdéseket s a verdiktet.

Balog János (Páráó) bűnös-e abban, hogy 1907. évi július 19-én, este tíz óra tájban, az Alberti község határában lévő Alsó-Dános puszán az ugynevezett Szarvas-csárdában, akár egyedül, akár mással előre megfontolt szándékkal Szarvas Istvánt megölte? — Hétnél több igen.

Lakatos Lajos Dolár, Sztójka Bajka, Kolompár Balog Tuta, Lakatos János Kuna, Német Vrana Trokán Marcsára ugyanaz a kérdés volt feltéve s az esküdtek mindegyikre igennel szavaztak.

Az itt felsorolt vádlottak bűnösségére nézve Szarvas Istvánné, Szarvas-Maczejkó Teréz és Tabányi Pál előre megfontolt szándékkal való megölésére vonatkozóan ugyanezekre a kérdésekre kellett válaszolni az esküdteknek, akik ezekben az esetekben is, miként a Szarvas István meggyilkolásának esetében kimondták a bűnösséget, mind a hat vádlottra — hétnél több igennel.

Sztójka Bajkára vonatkozólag mind a négy gyilkosság esetében azt a külön kérdést adta föl a bíróság, hogy a bűncselekmények elkövetésében birt-e belátással a bűnösség felismerésében.

Az esküdtek válasza: hétnél több igen.

Surányi Csoroszlja (Lakatos Angyél) és Lakatos Julcsa (Luterna) bűnösségének megállapítására a négy gyilkossági esetre vonatkozólag külön-külön a bíróság azt a kérdést adta föl, hogy az áldozatoknak mások által előre megfontolt szándékkal való megölését előmozdították-e?

A verdikt: hétnél több igen.

Külön kérdés: Surányi Csoroszlja birt-e belátással a bűnösség felismerésében?

— Hétnél több igen.

Az esküdtek hétnél több igen szavazattal bűnösnek mondták ki Sztójka Bajkát, Tutát és Kunát abban, hogy Szarvas Terézt fenyegetésekkel, ütésekkel és kézzurásokkal megfélemlítve, megbecstelenítették.

A dánosi csárdában elkövetett rablásra vonatkozólag is külön-külön tette föl a kérdést a bíróság a vádlottak bűnösségére. Bűnös-e Balog János Párnó, Lakatos Lajos (Dolár), Sztójka Bajka, Kolompár Balog Tuta, Lakatos János Kuna és Német Vrana (Trokár Marcsa) abban, hogy 1907. évi július 19-ikén éjjel az Alberti község határában lévő Dános puszán az ugynevezett Szarvas-csárdában, akár egyedül, akár mással, előre megfontolt szándékkal pénzt és ingókat erőszakkal eltulajdonítottak?

Az esküdtek válasza: hétnél több igen.

A négyeszeres gyilkossággal egy alkalommal követették el a rablást? — Hétnél több igen.

Surányi Csoroszlja (Lakatos Angyél) és Lakatos Julcsa (Luterna) szándékosan előmozdították-e a rablást azzal, hogy őrök állottak? — Hétnél több igen.

Kolompár Balog Tutát a gyújtogatásban is bűnösnek mondták ki.

Orgazdaságban bűnösnek mondták ki az esküdtek Surányi Ignácot, Surányi Mártont (Lakatos Tuta), Surányi Lidi Lizit, Kolompár Zelfit, Lakatos Erzsit (Dola, Lulugya), Kolompár Buert (Lakatos Lina) és Surányi Julcsát.

Az esküdteknek arra a kérdésre is válaszolniok kellett, hogy Lakatos Mari Kácsi bűnös-e az orgazdaságban.

A verdikt: nem.

Mindamellett Lakatos Mari Kácsi sem szabadul meg büntetlenül. Az esküdtek ugyanis bűnpártolásban mondták ki bűnösnek.

Mivel Lakatos Róza, a koronatanu is a Surányi-bandában volt, reá nézve is föltétlenül az orgazdaságban való bűnösség kérdését.

Erre a kérdésre az esküdtek hétnél több igennel feleltek.

Külön kérdés: Koránál fogva birt-e belátással a bűnösség felismerésében?

A verdikt: nem.

Vagyis Lakatos Rózát, akinek a nyomozás sikerében legnagyobb érdemei vannak, az esküdtek felmentették.

Az elnök tíz perc szünetet adott, mert az esküdtek főnöke kifáradt a hosszú kérdések olvasásában.

A gyóni rablás.

Az esküdtek hétnél több igennel bűnösnek mondták ki Balog János Párnót, Lakatos Lajost, Sztójka Bajkát, Tutát, Kunát és Prokár Marcsát abban, hogy özvegy Fabók Jánosné, Fabók András és Fabók Andrásné szándékosan, de őrési szándék nélkül, bántalmazták és husz napnál tovább tartó sérüléseket okoztak (Sulyos testi sértés). Hasonlóképpen bűnösöknek mondták ki őket abban, hogy Fabókéktól tíz korona készpénzt és hetven korona értékű ingóságot jogtalanul és erőszakkal eltulajdonítottak. (Rablás.)

Lakatos Julcsa, Luternát és Surányi Csoroszlját a rablás vádjára alól felmentették, ellenben bűnösnek mondták ki a bűnség részességben.

Mire a gyóni esettel is végzett az esküdtek főnöke, 12 óra lett. Az elnök tíz perc szünetet adott. Szünet után a vádlottakat bevezetik és előttük ismét felolvassák a verdiktet.

A vádlottak készségesen hallgatták végig a határozatokat.

A bíróság azonnal hozá fogott az ítélet meghozatalához, az eredményt azonban csak pénteken fogja kihirdetni.

A belényesi dalárda és a belügyminiszter.

Nagy mebotránkozást keltett két eszten-deje az a hír, hogy a belényesi román daltársulat Romániában szerepelve hazafiatalan dalokat énekelt. Ez az eset magára vonta a közfigyelmet s akkor heteken keresztül foglalkoztak vele a lapok.

Akkor a hírlapok utján felszínre került az is, hogy a daltársulat nemcsak idegen földön, de idehaza is szerepel nemzetellenes dalaival. A hatóság meg is indította az eljárást a dalárda tagjai ellen s megbüntette a dalárda tagjait személyenként 10–15 koronára.

A büntetés nem riasztotta vissza a tagokat attól, hogy tovább is szerepeljenek. A bünte-

tés csak fokozta a magyarelles dalárda tündető kedvét és ebből kifolyólag valósággal élére állította a magyar-román barátságot. A hatóság betiltotta a dalárda szereplését, ami arra indította a tagokat, hogy magukat martiroknak tekintsék s mint ilyenek a román nemzetiségi polgárság részvéte mellett titokban terjeszthessék a hazafiatalan eszmékből átszött dalokat.

A dalárdának tagjai a román intelligenciából állottak, akik első sorban is a román iparosokat vonták be maguk közé s azokkal együttesen működve a kulturának igen alacsony fokán álló román köznépet a maguk céljaira könnyen meg tudták nyerni. A dalárda tagjai ugy szerepelvén, mint a jövő román világ apostolai, az évtizedek óta fennálló magyar-román barátságának végleges pusztítóivá lettek.

Az alaptalanul felszított gyűlölet állandóan megtermette gyümölcseit s most Belényes környékén a román a magyarban élete ellen törő zsarnokot lát s azt nem honfitársának, hanem leigázójának, ellenségének tekinti. A gyűlölet szítót a hatóság szigorú ellenőrzés alatt tartotta s így a zugdalárda nem működhetett titokban.

A vezetőség nem tudott belenyugodni sorsába azért elhatározta, hogy a dalárdát szabályszerű alapon újra fogja szervezni s azt belügyminiszterileg jóvábagyott alapszabályok alapján fogja fenntartani. A vezetőség összeállította a tagokat s megalkotta az alapszabályokat.

A dalárda új címe »Lira« lett volna. Román ének és zeneegylet. Céljai népies előadások és szereplések lettek volna. Az egyletnek tagja lehet minden román férfi és nő, tiszteletbeli tagjai lehetnek az idegen államok polgárai.

Az alapszabályokat a belügyminiszterhez küldték fel jóváhagyás végett. *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter visszaküldte a szabályokat olyan megjegyzéssel, hogy a dalegylet megalakulását nem veheti tudomásul. Az 1875. évi 1508. sz. elnöki körrendelet értelmében ugyanis nemzetiségi egylet csakis mint irodalmi és közművelődési egylet alakulhat meg.

A miniszter határozata elégedetlenséget szült a dalárda vezetői között.

UJDONSÁGOK.

* **Samassa bibornok Nagyváradon.** Dr Samassa József egri bibornok-érsek, kíséretében *Szmrecsányi* Lajos segédpüspökével és *Kriston* Endre titkárával, tegnap este a gyorsvonattal Nagyváradra érkezett. A nagynevű egyházfjedelmet atyai benső barátság fűzi dr *Szmrecsányi* Pál megyés püspökünkhöz, kit ugyszólván évről évre meglátogat az ő otthonában. Ezuttal is a baráti szeretetnek ez a meleg érdeklődése és kitűnő figyelme hozta a kiváló egyháznagyot, Nagyváradra, hol egy kis időt együtt tölt az ő régi kedvelt barátjával.

* **Áldozó esütörtök.** Krisztus menybenmenetelének emlékét üli ma a katolikus világ. E napon, husvét után 40 ik napon ment fel az üdvözítő a mennybe. E napon szokták végezni a gyermekek az első áldozásukat, azért nevezik e napot áldozó-csütörtöknek. Az ünnep alkalmából a székesegyházban reggel 9 órakor

Fetzer Antal felsz. püspök ünnepélyes szentmisét, Szilágyi Dózsa premontrai rendű áldozár pedig szentbeszédet tart.

* **Rukavina távozása.** Mai számunkban megírtuk, hogy Rukavina Emil altábornagy megváltik állásától s véglegesen el is távozik Nagyváradról. A tábornok a mai reggeli vonattal tényleg el is utazott. Helyettese Cankl Rudolf vezérőrnagy lesz, azonban ennek távolléte alatt az állomásparancsnoksági teendőket Dittrich tüzérezredes látja el.

* **Tagfelvétel a kongregációban.** A prem. r. nagyváradai főgimnáziumában fennálló Mária-egyesület május hó 31-én délelőtt 9 órakor a premontrai templomban, szent mise után ünnepies tagfelvételt rendez. A szent misét, beszédet és felavatási szertartást Lányi József dr. tinnini püspök, nagyváradai kanonok tartja. A szép ünnepélyen 14 tanuló lesz tagjává avatva az áldásosan működő kongregációnak.

* **Első mise.** Szilágyi József püspöki aktuarius, kit tegnap szentelt áldozópappá Fetzer Antal segédpüspök, ma, áldozócsüdtörtökön tartja első miséjét a szomszédos Pece-Szölös község szép templomában Manuuctora nagybátyja dr. Szemethy Géza, pápai tb. kamarás, szölösi plébános lesz.

* **A legényegylet dalárdája a májusi ajtatosságon.** A Szent László-templomban a katolikus legényegylet dalárdája fog vegyes karban négy hangra gyönyörű, régi magyar Mária éneket énekelni. Az énekkart Huszár László, egyleti karmester vezeti, az orgona kíséretet ezuttal Nevorall István, zenetanár adja a dalárda énekéhez.

* **Ünnepély a papnöveldeben.** A helybeli papnöveldeeknek Bor. Sz. Károlyról nevezett irodalmi társulata ma délután 5 órakor záróünnepélyt rendez a következő műsorral:

1. Nyitány Miskolczi K. S-től. Előadja a papnövelde zenekara. 2. Elnöki megnyitó. Mondja Fetzer József IV. é. th. 8. Bizalom Istenben. Zenéjét szerzte P. Thielen. Előadja a papnövelde zenekara. 4. Szt. Pál szeretete Isten és felebarátai iránt. Részlet a pályadíjnyertes értekezésből. Olv. Mahoray József II. é. theol. 5. Kurucdal-egyveleg. Kálditól. Előadja a zenekar. 6. Egy az Isten. Szavalja Mártonffy Ernő II. é. th. 7. Ave Maria (Hoóstól.) Férfikarra alkalmazta Resch M. Előadja az énekkar. 8. Jelentés a Borr. szt. Károly-Társulat ez évi működéséről. Olv. Bakator József III. é. főjegyző. 9. Dobó-induló. Komáromy Ödöntől. Előadja a zenekar.

* **Az érmihályfalvai vörheny.** Érmihályfalvai tudósítók azt jelenti, hogy a vörheny terjed. A baj sokkal nagyobb, mint azt eleinte gondolták. A baj fellépte óta minden napra egy-egy halálozás esik. A hatóság megfeszített erővel igyekszik a baj terjedését megakadályozni. Ebben a munkájában teljesen magára van hagyva, a lakosság nem segít, sőt a betegedéseket eltitkolja. A nép ugyanis most mezei munkával van elfoglalva s nem akarja, hogy a hatóság zár alá vegye házaikat. A zsidók már csak akkor hívják az orvost, amikor a baj tetőpontját éri el. Megtörtént többször, hogy az orvosért csak akkor futottak, amikor a gyermek már haldokolt s mire az orvos megérkezett, a beteg már meg is halt. A betegség lefolyása igen gyors természetű, a gyermeknek a torkát támadja meg s rövid idő alatt végez is vele.

* **Az elmekórház panaszja a vízvezeték ellen.** A városi vízvezeték ellen tegnap dr. Fráter Imre kórházi igazgató-főorvos tett panaszt. Ugyanis a vízvezeték az elmekórház-

ban nem tud elegendő vizet adni sem a konyhához, sem az operációkhoz. Ez a vízhiány nagy bajokat is idézhet elő, azért kéri a főorvos az alispánt, hogy engedje meg, miszerint a konyha mellé kutat készíthessen.

* **A temető virágai.** A holtak csöndes birodalmában a rideg kereszték tövében most színes virágok nyíllanak. Gondos kezek ültetései s fájókönnyek öntözései nevelték ezeket a virágokat a szeretet ragaszkodás ielül. Vanak azonban lelketlen emberek, vagy éretlen tacsók, akik nem tekintik a kegyeletet s a temető virágait közprédának tekintik s minden lelkifurdalás nélkül lopják meg a sírokat. Tegnap egy ilyen tolvajt ért rajta az olasz temető öre, amikor éppen a rózsákat cibálta az leduva kezekkel. Kávási Mariskának hívják a tolvajt, akitől az ör egy egész kosár lopott rózsát kobozott el s az esetről jelentést tett a rendőrségnek.

* **A nőipariskola helyisége.** Nagyvárad város legutóbbi közgyűlése elhatározta, hogy a községi polgári leányiskolát az Apolló épület azon részében helyezi el, ahol a Szedlarikné nőipariskolája van, amely helyiséget hozzájárulás fejében adja a város a nőipariskolának. A tanács javaslatával szemben, Déry János indítványára, azt is kimondották, hogy a helyiségről semmi sem kárpotolják a nőipariskola igazgatóját. A törvényhatósági bizottság egyrészesége ezen szűkkeblű eljárásra az iskola igazgatója kézimunka kiállítást rendezett s arra a törvényhatósági bizottság tagjait is meghívta, hogy nemcsak az iskolában készült munkákat, hanem az iskola működését is bemutassa, hogy alkalmuk legyen a bizottsági tagoknak megismerni az iskolát. Ugy tudjuk, hogy alig egy-két bizottsági tag látogatta meg az iskolát, sőt Déry ur sem tartotta érdemesnek, hogy meggyőződjék, mennyiben igaz az ő értesülése. Pedig láthatott volna sok érdemes és hasznos dolgot s előbbi véleménye bizonyára megváltozott volna. Különben, mint halljuk, a helyiség átadása körül némi bonyodalmak merültek fel. Ugyanis a városnak már július elején szüksége lenne a nőipariskola helyiségeire, hogy azokat szeptemberre átalakíthassák s a különben is sötét helyiségeket rendbe hozzák. Osv. Szedlarik Istvánné azonban ily hirtelenben nem talál a nőipariskola részére megfelelő helyiséget. Most azon kérelemmel fordult Nagyvárad városához, hogy az eddigi helyiség helyett a Csesztivó intézetben bérbeadott két lakást, amelyért évi 1360 korona bért kap a város, engedje át a nőipariskola részére.

* **A festő nyara.** Nagy mozgalmas világ városok ideges zajától pihenni tért most Nagyváradra egy festő művész Honti Nándor, akit volt alkalmunk kellőképpen méltatni akkor, mikor a »Hatodik órában« című képéről irtunk. Honti Nagyváradon rövid idő alatt megnyerte magának a közönséget már a kiállításon s ez indította őt arra, hogy most pár hetet töltsön városunkban. Uri-utcán kicsike műterme van a festőnek s most ott dolgozgatva tölti az időt. A műteremben eddig már nagyon sokan fellekeresték Hontit, akivel a látogatók közül többen megfestették magukat. Ott látjuk a műteremben Károlyi Leona portraitját is, mely most készült el s tisztelői ma este fogják az ünnepelt primadonnának átadni.

* **Nagy tűz egy ipartelepen.** Tegnap éjjel óriási tűz pusztított a botteji Lendler-féle ipartelepen. Mint tudósítók jelenti a tűz a munkások gondatlanságából keletkezett. Ugyanis munka után a munkások ételt főztek maguknak s a tüzeket csak elföldelték, de nem locsolták le vízzel. Az elföldelt paraszt a szél szította s ennek következtében a múlt évről ott lévő száraz falevek meggyulladtak. A tűz

a telep fakészletében pusztított erősen. A nyomozást megindította a csendőrség. A kár tetemes.

* **Huszárok a moziban.** Az Edison színház műsorán szerepel a többi kitűnő szám között egy fenomenális kép a doni kozákok lovasgyakorlata. A világ leghíresebb lovaskatonáinak bravuros exercirozását eleveníti meg a gyönyörű mozgókép, amelynek a megtekintésére ma délután az Edisonba vezénylik a huszárokat. Délután 3 órától a szokásos ünnepi előadások lesznek ma az Edisonban. Kedvező időben este 9 órától a teljes nyári díszében pompázó Bazár-kertben tartják az előadásokat a fényes új műsorral. Ha az idő nem kedvez, az Edison nézőterén lesz az esti előadás.

* **Találtatott egy erszény némi pénztartalommal.** Jogos tulajdonosa átveheti özv. Barabás Gézánnál, Perces u. 2. sz. a.

x **MOLNAR H. Bémer-téri cukrázdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea-sütemény kapható. Telefon 395.**

x **Legdivatosabb nemes és szalma kalapok három koronától kezdve REICHARD áruházában kaphatók.**

* **Kerti mozgófénykép előadások ingyen.** A kert-utcai »Nemzeti-szálloda« nagy kerthelyiségében esténként mozgófénykép előadásokat tartanak — igen szép, naponként változó műsorral teljesen díjtalanul. Tekintve, hogy az előadások nemcsak szórakoztatók mulatságosak, hanem tanulságosok is, érthető, hogy a kert rendezés zsufolóság megteklik. Állandóan frissen csapolt kőbányai sörről, tisztán kezelt borokról, kitűnő magyar konyháról, jó cigányról és pontos kiszolgálásról az elő, nyösen ismert vendéglős gondoskodik.

IRODALOM.

A Szigligeti-Társaság választmányi ülése.

A következő sorok közlésére kértünk fel:

Meghívó.

A Szigligeti-Társaság tisztikarának és választmányának t. tagjait van szerencsén e hó 29-én pénteken d. u. 5 órakor a Gazdasági és Iparbank helyiségében tartandó választmányi ülésre tisztelettel meghívni. Tártyak:

1. Elnöki jelentések.
2. Folyó ügyek.
3. A közgyűlés előkészítése.

Nagyvárad, 1908. május 26.

Rádl Ödön,
elnök.

Lussin növényzetének jellemzése. A napokban megírtuk, hogy Géczy Imrét, kinek már volt jogi doktorátusa, bölcséleti doktorrá avatták a kolozsvári egyetemen. Most jelent meg doktori értekezése Lussin macchia-növényzetének sikológiai és phisiológiai anatómiai jellemzése címen, mely a szakkörökben méltó fel-tűnést keltett.

ÁVIRATOK.

Mária Henriette renunciációja.

Bécs, május 27. Ma délben volt Mária Henriette főhercegnő renunciációja a főhercegnőnek Hohenlohe Gottfried herceggel legközelebb történő házassága alkalmából. Az ünnepies aktuson résztvevők Gruscha bibornok érsek, Ferenc Ferdinánd, Károly Ferenc József, Ferdi-

nánd Károly, József Ferdinánd, Lipót Szalvator, Ferenc Szalvator, Frigyes, Rajner és Jenő főhercegek, a legfőbb udvari méltóságok, Hohenlohe herceg helytartó, Aehrenthal külügyminiszter, Berger min. tanácsos mint állami jegyző, Beck báró miniszterelnök és Wekerle helyett Apponyi Albert gróf vallás és közoktatásügyi miniszter. Ő felsége trónján állva beszédet mondott, melyben felszólította az egybegyűlteket, hogy tanuk legyenek a végbemenő aktusnak. Azután Aehrenthal felolvasta a lemondási okmányt, mire Henriette főhercegnő az esküt letette a herceg-érsek kezébe. Az okmány aláírásával véget ért az ünnepies aktus.

Képviselőválasztások Szerbiában.

Belgrád, május 27. Jövő vasárnap 161 kerületben lesz képviselőválasztás. A választási mozgalom rendkívül izgalmas és sok helyen véres összeütközéstől félnek.

Megmérgezett misebor.

Róma, május 27. Reggio kalabriai városban a San-Ferdinándó templomban Albanesd kancnok misemondás közben, miután a kehelyben levő bort megízlelte, óriási fájdalmak között hirtelen rosszul lett. A sekrestyés szintén megkóstolta a bort s ő is összerogyott. Később megállapították, hogy a kehelybe kénsavat tettek.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök délután: Tanitónő; este Gül Baba Károlyi Leona ünneplése.

Péntek: A zárda csillaga Váradi Aladár operettje.

Szombat: A zárda csillaga Váradi Aladár operettje.

Vasárnap délután: Szabinnék elrablása; este Megváltás felé, szociális dráma.

Előadások a héten. Ma, csütörtökön ünnepi előadások lesznek. Délután Bródy Sándor szenzációs drámáját, a Tanitónőt adják, este pedig Gül Gaba Gábor diákjában fogják ünnepelni Károlyi Leonát. A pénteki és szombati estét helyi szerző foglalja le: a közönség kedves ismerőse Váradi Aladár, akinek pompás muzsikája, ötletes meséjű operettje, a Zárda csillaga kerül két estén a közönség elé. Vasárnap délután a régi kitűnő Szabinnék elrablását ujtják föl.

ZENE.

A zeneiskola hangversenye. A zenekedvelők egyesületének zeneiskolája vasárnap, 31-én délután 4 órakor hangversenyt tart a polgári fiúiskola disztermében. A változatos műsorból kimagaslik Mazalik József zenetanár és nagytehetségű gyermekeinek Hunyadi nyitánya, melyben a művészcsalád tagjai egész zenekart képeznek.

MULATSÁG.

A Derecskei Kath. Kör. 1908. évi június 8-án Derecskén saját udvarán, lomboskertben, kugliversenyyel egybekötött zártkörű nyári táncmulatságot rendez. Beléptidj: személyenkint 1 korona. Kugliverseny kezdete d. u. 4 órakor, — Tánc kezdete este 8 órakor.

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Írta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.) (65)

Zinka felugrott. — Mindent elfelejtett — boldogságát, bánatát, haragját, mindent, a mi Sempállyal összefüggésben volt; — már csupán csak azon gyöngéd jószágra gondolt melylyel Truyn mindig környezte őt, s azon fájdalomra, mely e nemes szívet fenyegeti

— Nem ragadós betegség — mormogja; — szegény! még most, az ilyen kinban is, a mások jólétére gondol — mig én — én... — Égető pir száll arcába, a miné észébe jut a szent héti est, amidőn a gyermek mellette a kocsiiban borzongani kezdett, és ő észre nem vette. — Én, persze, elvesztettem a fejemet, mert ő egy nyájas szót szolt hozzám, — mondja, fellázadva saját gyengesége fölött.

Pár percel később, már lelkendezve siet át a korzón, a piazza di Spágná felé. Komornája alig bir lépést tartani vele. Nem látja, mi történik körülötte, nem lát senkit a járókelők közül, a piazza di Spágnán csaknem belebotlik egy ember-csoportba, mely éppen a Hotel di Loudres-ból lép ki, s egy lány kéz érintését éri.

Felpillant és Ninit ismeri meg.

— Jó reggelt, — hová rohan oly gyorsan? — kérdi a grófnő nyájasan.

Zinka szórakozottan hirtelen köszön, — az Európa szállodába sietek, ... szól. — Truyn Gabriella nagyon betegnek látszik és vágyik utánam!

Csak most veszi észre Zinka, hogy Nini mellett egy széles vállu, magas férfi áll, büszke magatartással és szép barna arccal. Illedelmes, de nyilván való tetszéssel néz reá és Nini bemutatja Zinkának, mint Sempály herceget. Most megpillantja oldal, Sempály Nikit is Polyxenával. Szemeiből lázas szenvedély világlík, azonban csak feszes udvariassággal köszönti. Zinka pillanatig sem gondolkozik modora felett, az egész találkozás semminemű hatást nem tesz reá, csak azt éri, hogy tartóztatva van.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 27.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámitoló bank	—	—	403.—
Rimamurányi	—	—	509.25
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

A gabonátőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 27.

Buza okt.	50 kilogrammonként	11.08
Buza ápr. 1908	—	09.95
Rozs ápr.	—	10.02
Zab ápr.	—	91.11
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. május 27.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	—	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	95.—
Magyar nyereséjű sorsjegy kölcsön	—	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	140.—
Osztrák járadék papirban	—	—	91.57
Osztrák járadék ezüstben	—	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	—	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1780.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	260.73
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	—	695.50
Magyar hitelbank-részvény	—	—	633.50

Kosár-kiállítás és vásár. A Bihar-megyei Gazdasági Egyesület által vasárnap, azaz május hó 31. és hétfőn, június hó 1-én rendezendő kosárkiállítás és vásár az egyleti székház alapsor helyiségében lesz megtartva, hol a kosarak már el vannak helyezve és minőség szerint osztályozva. A kosarak a körösmenti községek munkássága által a tél folyamán tartott háziipar-tanfolyamokon lettek készítve. Ezen községek lakossága a készített koszorokkal ez alkalommal először lép a nyilvánosság terére. Ajánljuk a t. érdeklődőknek figyelmébe a kiállítást és vásárt, melynek sikere ösztönzésül fog szolgálni az ottani lakosságnak a háziipar állandó meghonosítására és tökéletesítésére.

A gazdasági egyesület gyűlése. A Bihar-megyei Gazdasági Egyesület igazgató választmánya folyó hó 30-án, azaz szombaton délelőtt 10 órakor az egyesület hivatalos helyiségében gyűlést tart, melyre a választmányi tagok tisztelettel meghívotnak. Nagyváradi, 1908. május hó 14. Elnöki megbízásból Weingartner Andor.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ezen kívül még 3 előadás.

Szigligeti-színház.

Nagyváradi, 1908. május 27-én.

Délután:

Tanitónő.

Operette 3 felvonásban.

Este:

GÜLBABA.

Nagy operette 3 felvonásban.

Személyek:

Gül Baba	—	—	Sik Rezső
Leila, leánya	—	—	Lányi
Kucsuke, Ali basa	—	—	Asszonyi L.
Zulejka	—	—	T. Pogány Janka
Gábor diák	—	—	Károlyi Leona
Mujkó	—	—	Hajnal György

Természetes alkólikus

KRONDORF
SAVANYÚVIZ

kiváló nyálkaoldó és húgyhajtó gyógyhatású
Különlegesség gége, gyomor, vese, hólyag
tüdő, rekedtség, köhögés,
köszvény és bélbetegségeknel.
Bor és pezsgőhöz legjobb ital. 307. 1-50

Nagyvárad város polgármesteri hivatala.

2265-908. eln. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának f. évi május hó 14-én tartott ülésében 232-5359 kgy. sz. véghatározata alapján a nyugdíjazás folytán üresedésbe jött II. oszt. rendőrbiztosi, ennek betöltése folytán esetleg üresedésbe jövő egyéb állásokra ezennel pályázatot hirdetek.

A második oszt. rendőrbiztosi állásnak ez idő szerinti javadalma a következő:
Törzsfizetése 1680 kor.
Személyi pótlék 200 kor. 50 fill.
Lakbér 562 kor. 50 fill.

A személyi pótlék fizetés jellegével bir a nyugdíjba is beszámítandó.

Az állás a június havi rendes törvényhatósági bizottsági ülésen választás útján élethossziglan fog betöltetni. Az állás nyugdíj jogosultsággal van összekötve.

Felhívom mindazokat, akik a II. oszt. r. biztosi állásra, ennek besöflése folytán esetleg megüresedő egyéb állásokra pályázni óhajtanak, miszerint szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket június 6 napjának d. u. 5 órájáig Főispán urhoz mint a kijelölt választmány elnökéhez címezve a polgármesteri hivatalhoz annyival is inkább nyujtsák be mivel a későbbben beadandó pályázati kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Nagyvárad 1908. május hó 23-án.

Rimler Károly s. k.
polgármester.

Aranyozó!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy **szalon és templom aranyozó műhelyemet Nagyvárad, Kossuth L. u 3. sz.** Biharmegyei Takarékpénztár épületéből

Rákóczi-ut (Fő-utca) 7. sz. az Orsolya szüzek új bérpalotájába helyeztem át.

Midőn ezt becses tudomására hozom mélyen tisztelt megrendelőimnek, legyen szabad megemlítenem, hogy elvállalok rajz szerint egyszerű kivitelől a legdiszesebb kivitelig; Oltárokat, szent sirokat, icon osztászatokat, templom berendezési részeket tatarozásokat. Továbbá szalon-butor, kávéház, torony-tetőzet, sirköbetük, tükör és kép keret aranyozását, azonkívül minden e szakmába vágó munkák készítését, javítását, valamint szobrok kijavítását, és festését.

Ezután is minden törekvéssel oda-fogok hatni, hogy nagyon tisztelt pártfogóimat és megrendelőimet megelégedésére szolgáljam ki és maradtam b. megerendelését kérve, kiváló tisztelettel

GYÖRY JÁNOS

szalon és templom aranyozó.

Kivánatra költségvetést készítek, vidékre saját költségemen utazok, hogy a felvállalandó munkát megtekinthesem. 281

Közgazdasági Bank Részvénytársaság.

Felhívás.

A közgazdasági bank r.-társaság 1908. május 10-én tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy alaptőkéjét 100,000 koronáról 2000 drb. uj 200 kor. azaz kétszáz korona névértékű részvény kibocsátásával.

500,000

azaz ötszáz ezer koronára emeli fel s egyuttal a régi 100 drb. 1000 korona névértékű részvényeket 5000 drb. uj egyenkint 200 azaz kétszáz korona névértékű részvényt nyel kicseréli.

A 2000 drb. uj 200 kor. névértékű részvény kibocsátása a következő módokat mellett történik:

1) a részvényesek az uj részvényre elővételi joggal birnak.
2) az uj részvényesek az 1909. évi üzleti jövedelemben, a régi részvényekkel egyenlő arány an részesednek.

3) a részvényesek elővételi jogukhoz való igényüket, részvényeiknek lebélyegzés végett az intézet helyiségében való bemutatásával legkésőbb május hó 31-ig gyakorolhatják.

4) a részvények értékében a jegyzéskor 10 százalék azaz husz-husz korona és 3 kor. kiállítás és bélyegdíj fizetendő.

5) A fentmaradó 90 százalék, vagyis 180 kor. a következő részletekben és határidőre fizetendő be.

- 1908. június hó 1-én 30 korona
- > július hó 1-én 20 >
- > augusztus hó 1-én 30 >
- > szeptember hó 1-én 20 >
- > október hó 1-én 30 >
- > november hó 1-én 20 >
- > december hó 1-én 30 >

6) A befizetések után f. év végeig 5 százalék kamat lesz megtérítve s a befizetések természetesen egy összegben, vagy nagyobb részletekben is teljesíthetők.

Közgazdasági Bank
Részvénytársaság.

Felhívás

a „MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET“ II. évtársulatába való belépésre.

Az évtársulat kezdődik 1908. évi július hó 1-én és tart 1910. évi június hó 30-ig napjáig.

A szövetkezet célja: tagjait apróbb betétek útján való takarékosagra buzdítani, a tagok esetleges hiteligenyeit a legjutányosabban kielégíteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyű módot nyujtani.

A szövetkezet tagja lehet bárki, aki magát arra kötelezi, hogy a szövetkezet pénztárába 3 éven át hetenkint legalább 20 fillért befizet. A szövetkezet tagja a teljesített befizetések negyötöd részét minden kezes nélkül bármikor kölcsön veheti.

Egy üzlet részét hetenként 20 fillér befizetésére kötelez. Az aláírás alkalmával az első heti részlet és minden üzlet rész után 5 fillér üzleti költség fizetendő be.

A »Magyar Takarékszövetkezet« tagjai kényelmére azt az újítást hozza be, hogy a befizetések eszközlése céljából nem kell az intézet helyiségébe hétről-hétre feljönniök, a mi tetemes idővesztéssel jár, mert a szövetkezet (óvadék mellett alkalmazott) pénzbeszedője minden héten felkeresi a tagokat lakásukon, hogy a heti befizetés összegét átvegye s azt az alapszabályokban előirt módon nyugtázza.

A szövetkezet a »Magyar Bank« r.-t. helyiségében székel. (Fő-utca, Bazár-épület.)
Nagyváradon, 1908. évi május hó 7-én.

A „MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET“
igazgatója

Üdülőknek! Az összes keresettebb kül- és belöldi ásványvizek állandóan friss töltésben.
Kirándulókknak! Naponta friss tea, sajtok, szalámi és főtt prágai sonka, legelőnyösebb áron beszerezhető

Friedl és Jörösné

Szt. László-tér és kert utca sarkán.

Valódi brünni szövetek

Az 1908. évi tavaszi és nyári lényre.

- Egy szelvény { 1 szelvény 7 korona
- 3-10 m. hosszú { 1 szelvény 10 korona
- teljes férőruhás { 1 szelvény 12 korona
- bes (kabát, nadrág és mellény) { 1 szelvény 15 korona
- 1 szelvény 17 korona
- 1 szelvény 18 korona
- 1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fakétszalomához 20.- K.-ért, szintgy felöltésűvel, turkolóddal, selyemkangarú stb. stb. gyári áron küld a mint megbízható és azollá cég mindenütt ismert postógyári raktár.

SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha szövetségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentősnek.

Szabott, legelőnyösebb árak. Örökös választók.

Mintához, figyelmes kiküldés, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban.

!! Szives tudomásul !!

Van szerencsém az igen tisztelt közönség szives tudomására hozni, hogy a 34 év óta Kossuth-utca 12 sz. alatt volt bádogos műhelyemet **Szt. János-utca 12. szám alá saját házamba** helyeztem át.

Tisztelettel kér m ismerőseim, és üzletbarátaim, hogy továbbra is támogatni sziveskedjenek.

Kiváló tisztelettel:

UVVÁRY VILMOS
BÁDOGOS.

== Fennáll 42 év óta! ==

6140-908.

Hirdetmény.

Nagyvárad II-ik kerület városrészeire vonatkozó s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott folyó 1908. évi s II. osztályu kereseti adó-kivetési lajstromok az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-ai értelmében f. évi május 28-június 4-ik napjain át nyole napi közszemlére a városi adóhivatal a II-ik kerület (Újváros és Külváros) nézve a 15-ik számú szobájában: azon figyelmeztetés mellett tétetnek ki, miszerint érdekelt adókötelesek, azon idő alatt az említett lajstromokban terhükre előirt adót ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatlak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését, követő 15 nap alatt — a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyujthatják. A később benyujtott felebbezés érdemi tárgyalásá nem fog vétetni

Nagyvárad, 1908. évi május hó 26.

Városi adóhivatal.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatni, szórakozó helye. Most nyílt meg az Európa szállodának herthelyisége. Kitűnő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta poppás cigárzene. A vendéglős száját te, mést, kitűnő borral, finom Dreher sörrel szolgál a konyhájának elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Pável-utca 27. sz. a.

újjonnan épülő házban több

5, 4, 3 szobás lakás

== a novemberi negyedre ==
kiadó.

Minden lakás parkettezve, villamos világítással s a szükséges mellékhelyiségeken felül előszoba, fürdőszoba és cselédszobával van ellátva.

Felvilágosítást ad a délutáni órákban:

Dr. Mihály Lajos,

ügyvéd.

255

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉK-PÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszombati Általános Takarékpénztár (Nagyszombati) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszhető jelzálogkölcsonöket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27 $\frac{1}{2}$, 32, 35, 40, 41, 44 $\frac{1}{2}$ 50 évi törlesztésre.

Kölcsonkérvényeket elfogad: **Breitenstein Frigyes, Bethlen-utca 9.**, ki egyszerűs mind bővebb felvilágosítást is nyújt.

170

Elsőrangú új cukrászdát nyitottam!

Telefon 806.

Telefon 806.

Rákóczi út 9. sz. Szövetkezeti üzlet mellett.

Hogy több felől említett tisztelt vevőimnek és a vidéki közönség b. óhajainak eleget tehessek üzletem a mai kor igényeinek megfelelően berendeztem. — Reggeli és oszonna kávé, csokoládé és finom Luxus sütemények kávéhoz. Fagylalt jegeskávé hideg kávé. Finom friss különlegességek megrendeléseket mindenkor elfogadok 1 kor. tejszínes tortákat mesés kivitelű Kugler süteményeket.

Valamint külföldi tapasztalataim a n. é. közönség b. pártfogásába ajánlom. Kiváló tisztelettel

KOVÁCS JÁNOS,
 cukrászati specialista.

FŐ-ÜZLET: Rákóczi-ut 9. FIÓK-ÜZLETEK: Szent János-utca 38. és Rákóczi-ut és Sztaroveszky-utca sarkán, ifj. Popper József házában. :: helyi és m. telefon 120. 225

Fogorvosi

és fogtechnikai műterem

Nagyvárad, Rákóczi-ut

(Fő-utca) 22 szám.

Rendelés: d. e. 8—12-ig.
 d. u. 2—6-ig.

állami és városi hivatalnokok, valamint tanítók 20 % árengedményben részesülnek, részlet fizetésre is.

Rákóczi-ut 22.

Fogorvosi és fogtechnikai műterem vezetősége.

209

Pályázati hirdetés.

A nagyvárad latin szertartású Káptalan a székesegyházi énekkarba üresedésben levő két első osztályu sopranista állásra pályázatot hirdet 700—700 korona évi fizetéssel.

A pályázótól megkívántatik, hogy üde soprán hanggal rendelkezék és lapról biztosan énekeljen. Jelentkezéseket elfogad Belezny Antal székesegyházi karnagy.

A nagyvárad i. sz. Káptalan.

POVAZSÁN JÓZSEF

== elektrotechnikai vállalata ==

Nagyváradon, Városi bazárépület színházi oldal.

Tervez és készít:

mindentéle erős és gyenge áramu villamos munkálatokat, u. m.: csengők, házi és szabad távbeszélők, dynamók, motorok, ivilámpák, világítási és

:: villamháritó berendezéseket :: lelkiismeretes kivitelben jutányos árban. Jótállás a teljesített munkáért. Költségvetés díjmentesen.

== Telefon 525. ==

257

Áruraktáram összes cikkei mélyen

leszállított árak mellett árusítom.

Helyiségek kiadók.

Helyiségek kiadók.

Tessék az árak valódiságáról meggyőződni.

Czillér Imre, Rákóczi-ut 5.

257